

VERSLAG
VAN DE DIALECTEN-COMMISSIE
DER KONINKLIJKE NEDERLANDSE AKADEMIE
VAN WETENSCHAPPEN TE AMSTERDAM
OVER 1957

OVERDRUK UIT HET JAARBOEK DER KONINKLIJKE
NEDERLANDSE AKADEMIE VAN WETENSCHAPPEN
1957—1958

VERSLAG

VAN DE DIALECTENCOMMISSIE OVER 1957

De Dialectencommissie, die in het afgelopen jaar ongewijzigd bleef, heeft tegen het eind van dat jaar de 29ste vragenlijst uitgezonden, die een tweetal vragen bevat over de vaktaal der klompenmakers. Deze vragen zijn gesteld op verzoek van de heer J. J. A. van Bakel te Doetinchem ten behoeve van zijn dissertatie.

Op 31 december 1957 bezat het bureau der commissie 41.335 ingevulde vragenlijsten, als volgt verdeeld: van lijst 1: 2299 exx., van lijst 2: 2299 exx., van lijst 3: 2305 exx., van lijst G.V.: 1897 exx., van lijst 4: 1582 exx., van lijst 5: 1777 exx., van lijst 6: 1550 exx., van lijst 7: 1475 exx., van lijst 8: 1458 exx., van lijst 9: 1315 exx., van lijst 10: 1559 exx., van lijst 11: 1109 exx., van lijst 12: 785 exx., van lijst 13: 1047 exx., van lijst 14: 1055 exx., van lijst 15: 1312 exx., van lijst 16: 1236 exx., van lijst 17: 1270 exx., van lijst 18: 1306 exx., van lijst 19: 1369 exx., van lijst 20: 1216 exx., van lijst 21: 1286 exx., van lijst 22: 1213 exx., van lijst 23: 1215 exx., van lijst 24: 1279 exx., van lijst 25: 1141 exx., van lijst 26: 1375 exx., van lijst 27: 1381 exx., van lijst 28: 1124 exx. In de loop van het jaar werden 1180 ingevulde lijsten ontvangen.

Voor de „Taalatlas van Noord- en Zuid-Nederland” werden vier kaarten gedrukt: *korenschoof*, *bos stro (gedorst koren)*, *hok (van korenschoven)*, . . . *walmt (het stel, de lamp . . .)*. Vier andere kaarten werden getekend en in drukproef gecorrigeerd, t.w. *spijbelen*, *etensbord*, *aardappel* (twee kaarten). De verschijning van de zevende aflevering kan dientengevolge in de loop van 1958 tegevoet worden gezien.

De tekst van de bibliografie der Nederlandse dialecten is thans geheel gezet en gecorrigeerd. Wanneer dit verslag verschijnt, zijn ook de registers voltooid, zodat ook dit werk van vele jaren in de loop van 1958 het licht zal kunnen zien.

Van het tijdschrift „Taal en Tongval” verschenen de derde en

vierde aflevering van jaargang 8 (1956) en (als dubbelnummer) de eerste en tweede van jaargang 9 (1957), de laatste in de vorm van een aflevering aan de nagedachtenis van de Gentse dialectoloog Prof. Dr. J. Vercoullie gewijd ter gelegenheid van de 100ste verjaardag van zijn geboorte.

Het zestiende symposium werd op 3 januari gehouden met als onderwerp „De rijksgrens tussen België en Nederland als taalgrens, waarover Dr. A. Weijnen en Prof. Dr. F. van Coetsem het woord voerden. Het werd o.a. bijgewoond door de ambassadeur van België, Baron F. X. van der Straten-Waillet en de kanselier van de Belgische Ambassade, de heer H. Aelvoet. Het verslag van dit symposium verscheen inmiddels in de „Bijdragen en Mededelingen” (dl. XVIII) der commissie. Het zeventiende symposium vond op 30 december plaats; hierop spraken Dr. F. Vanacker en Dr. A. Sassen over „De syntaxis in de dialectstudie”. In de „Bijdragen en Mededelingen” (dl. XVII) verscheen inmiddels ook de lezing van Prof. Dr. Willem Pée voor het vijftiende symposium op 23 juni 1956 gehouden, onder de titel „Anderhalve eeuw taalgrensverschuiving en taal toestand in Frans-Vlaanderen”.

Ook in het afgelopen jaar vonden twee medewerkersbijeenkomsten plaats, op 30 maart te Enschede en op 7 september te Zwolle. Beide keren vertelde Mw. Daan het een en ander over het dialectonderzoek, zoals dat door het bureau der commissie verricht wordt. In Enschede, waar het T(wents) I(nstituut) v(oor) O(nderwijs) als gastheer optrad en zijn voorzitter de heer J. A. Sellenraad de bijeenkomst opende, hield na de pauze de heer Joh. Buursink een causerie over „Fossielenjagers in het Nederlands volkseigen”. In Zwolle sprak na de pauze de heer Bernard Verhoeven over „Gewestelijke cultuur en streekliteratuur”. Beide keren heeft een kleine tentoonstelling het gesprokene toegelicht. Opnieuw is gebleken hoezeer de medewerkers deze bijeenkomsten op prijs stellen, terwijl het anderzijds voor het bureau van grote betekenis is, op deze wijze persoonlijk contact te leggen met degenen die geregeld de vragenlijsten invullen.

Als hoofd van het Dialectenbureau heeft Dr. Daan eind oktober en begin november een aantal personen en instanties in de noordelijke provincies bezocht, o.a. Dr. J. Naarding en Prof. Dr. J. H. Brouwer, wetenschappelijk directeur van de Fryske Akademy, en het Nedersaksisch Instituut te Groningen.

Een waardevolle aanwinst voor het bureau is de aankoop van een bandrecorder en platenspeler. Door Philips' Phonografische Industrie te Baarn werden beide toestellen op elkaar aangesloten, zodat de bandrecorder als versterker van de platenspeler dienst kan doen. Bovendien heeft dit bedrijf een aantal technische verbeteringen aangebracht, die de bandrecorder meer geschikt maken voor dialectopnamen. Hierdoor is het mogelijk geworden goede bandopnamen te verkrijgen en grammofoonplaten van dialecten op de band over te nemen. Een lang gekoesterde wens der commissie is hiermee in vervulling gegaan.

De student-assistent P. Tuynman beëindigde zijn werkzaamheden op 30 april en werd met ingang van 1 mei opgevolgd door de heer H. Stobbe.

De secretaris en Dr. Daan gaven ook in het afgelopen jaar aan de candidandi in de Nederlandse letteren aan de Universiteit van Amsterdam colleges ter inleiding in de dialectologie.

De negende aflevering van de „Mededelingen van de Centrale commissie voor onderzoek van het Nederlandse volkseigen”, die in december aan alle medewerkers is toegezonden, is ditmaal geheel geschreven door de bibliothecaris, de heer B. Wander, in een wat meer populaire en attractieve toon dan tot dusver het geval was. Het hoofdbestanddeel van dit nummer is een artikel over „Erven en werven in verband met dialecten, volkskunde en naamkunde”, waarvoor Dr. Daan de dialectologische gegevens heeft verstrekt en waarbij een dialectkaartje is opgenomen.

Op 16 mei hield Dr. Daan een inleiding voor het N(ationaal) O(verleg) G(ewestelijke) C(ultuur) over streekliteratuur, waarmee deze organisatie zich intensiever wil gaan bezighouden dan in het verleden het geval is geweest. Op 31 maart nam zij deel aan een

vraaggesprek over dialecten voor de V.A.R.A., samen met ons medelid de heer Kloeke, Prof. Dr. J. H. Brouwer en Dr. J. G. H. Tans.

Voor de bibliotheek werden o.a. de Atlasul Lingvistic Romîn en de eerste afleveringen van de Sudetendeutscher Wortatlas aangeschaft. Aan Prof. Dr. Takesi Sibata uit Tokio, die in 1956 het bureau bezocht, danken we een exemplaar van de Nihôn Hogen Chizu, de Japanse taalatlas, die ons door de medewerking van het vertaalbureau van het Kon. Instituut voor de Tropen enigszins toegankelijk is gemaakt. Mevrouw A. Voestermans (Venlo) schonk ons enkele handschriften van haar man over het Venloos dialect. De namen der schenkers zijn in bijlage II opgenomen.

Het bureau der commissie werd in het afgelopen jaar door een tiental schoolklassen bezocht, in hoofdzaak van kweekscholen. Van de buitenlandse bezoekers noemen we Mw. L. Philippe, Prof. Dr. Willem Pée (Bosvoorde-Brussel), Prof. Dr. W. Kempen (Stellenbosch), F. Ingels (Wommersom, België), Prof. Dr. A. van Loey (Brussel) en Prof. Dr. M. Valkhoff (Johannesburg). Het materiaal werd o.a. enkele keren door Mw. Dr. N. Bakker ten behoeve van het Woordenboek der Nederlandse Taal geraadpleegd.

De commissie ontving een subsidie van de provincie Gelderland over 1956 en Noord-Brabant over 1957 (respectievelijk f 200.— en f 100.—). Van de donateurs, wier namen in bijlage I worden genoemd, werd een bedrag van f 30.— aan donaties ontvangen. Voor het financieel beheer zij verwezen naar de rekening en verantwoording van de Centrale Commissie.

*Namens de Dialectencommissie der Koninklijke
Nederlandse Akademie van Wetenschappen:*

C. B. VAN HAERINGEN, *voorzitter.*

P. J. MEERTENS, *secretaris-penningmeester.*

BIJLAGE I

Lijst van donateurs van de Dialectencommissie:

M. E. Daan, Prof. Dr. C. F. A. van Dam, Dr. H. J. E. Endepols, Prof. Dr. K. Fokkema, Mw. Dr. H. C. M. Ghijsen, Mw. M. Goedhart-Van Alebeek, Mw. Dr. A. R. Hol, Dr. W. A. F. Janssen, J. M. Renders, Dr. J. Smit, Prof. Dr. G. Stuiveling, Dr. J. G. H. Tans, Mw. J. Tinbergen, P. van Vliet, S. S. D. Wehrens, Prof. Dr. J. Wils.

BIJLAGE II

Lijst van personen enz., die in 1957 boeken en handschriften schonken aan het Centraal Bureau voor Nederlandse en Friese dialecten:

The American Dialect Society, Dr. Poul Andersen, Dr. Max Bathe, Dr. B. van den Berg, Bibliothèque nationale (Parijs), E. Braches, Frl. Dr. A. Bretschneider, Joh. Buursink, Mw. Dr. Jo Daan, Dr. Sigurd Erixon, Frysk Ynstitút oan de Ryksuniversiteit Grins, Drukkerij Goffin CV, Dr. J. Grauls, Prof. Dr. K. Heeroma, Uitgeverij „Helmond”, Prof. Dr. R. Hötzenköcherle, Prof. Dr. H. Houwens Post, Mw. Dr. L. Kaiser, H. Klaassen, Prof. Dr. G. G. Kloeke, K. ter Laan, Landsmålsarkivet (Lund), Dr. Gösta Langenfelt, Prof. Dr. F. Maurer, H. T. J. Miedema, Prof. Dr. W. Mitzka, Prof. Dr. Franz Petri, Prof. Dr. Sever Pop, Pastor J. Rickers, Dr. A. B. Rooth, Allan S. C. Ross, Rijksdienst voor Oudheidkundig Bodemonderzoek, Prof. Dr. Schmidt, Dr. M. Schönfeld, Spaans, Portugees en Ibero-Amerikaans Instituut aan de Rijksuniversiteit te Utrecht, Dr. J. F. Steenhuis, Prof. Dr. Takesi Sibata, de Universiteitsbibliotheken van Amsterdam, Groningen en Leiden, Ir. A. Verwer.